

1. godina					
NAZIV KOLEGIJA: Problemi kontinuiteta iz kasne antike u rani srednji vijek					
OPĆE OBAVIJESTI:					
ODJEL	Odjel za arheologiju – Sveučilište u Zadru				
STUDIJ	Poslijediplomski znanstveni studij “Arheologija istočnog Jadrana”				
USMJERENJE	Srednjovjekovna arheologija			Godina studija	
NASTAVNIK:	Doc. dr. sc. Tomislav Fabijanić			1.	
USTANOVA:	Sveučilište u Zadru, Odjel za arheologiju				
STATUS KOLEGIJA:		Izborni	Izborni za druge studij. grupe		Semestar: I.
<ul style="list-style-type: none"> • OPIS KOLEGIJA: Posebna pozornost u okviru kolegija biti će posvećena odnosu antike i ranoga srednjeg vijeka uopće. Obrađivat će se problemi etničkih struktura na području Jadrana i njegova šireg zaleđa, arheološka baština kasnoantičkog autohtonog življa i ranobizantska materijalna kultura. Također će se u nekim segmentima obrađivati ranokršćanski nalazi kao i nalazi seobe naroda. Vremenski će se obuhvatiti razdoblje od 5. do 7. stoljeća. Iako će naglasak biti na raščlambi materijalne kulture i arheoloških nalaza, kolegij će pokušati pružiti interdisciplinarnu sliku razmeđa kasne antike i srednjega vijeka. Primjerice, prikazati će se uloga ekonomskih zakonitosti pri promjeni socijalnih struktura i distribuciji određenih elemenata materijalne kulture. S posebnim obzirom će se razmotriti utjecaji Velike seobe naroda i doseljavanja Slavena na materijalnu kulturu i na promjenu društvenih okolnosti. 					
<ul style="list-style-type: none"> • CILJEVI KOLEGIJA: Upoznati studente sa sitnom materijalnom kulturom kasne antike, posebice s tehnikama izrade nakita i radioničkim središtima. Dati pregled nalaza sitne kasnoantičke arheološke baštine, ranokršćanskih i ranobizantskih nalaza, uglavnom nakita. Ukazati na sveobuhvatnost promjena koje su zadesile kasnoantičko društvo u vremenu od 5. do 7. stoljeća. 					
VODIČ:			Zimski semestar	Ljetni semestar	
ECTS - STUDENTSKO OPTEREĆENJE:				2	
TJEDANA PO SEMESTRU:				15	
Sati tjedno:	predavanja			1	
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				
Ukupno sati:	predavanja			15	
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				
Ukupan broj dana terenske nastave:					
NASTAVNE METODE:					
predavanja		individualni projekti			terensko istraživanje
NASTAVNA POMAGALA:					
	bilješke .pp	članci	knjige		
UVJET ZA PRIZNAVANJE BODOVA:					
NAČIN POLAGANJA ISPITA:					
Ispit se ne polaže					
<ul style="list-style-type: none"> • LITERATURA: Obvezna: I. BALDINI LIPPOLIS, <i>L'oreficeria nell'Impero di Constantinopoli tra IV e VII secolo</i>, Bari 1999. M. BRANDT, <i>Srednjovjekovno doba povijesnog razvitka</i>, Zagreb, 1995. 					

- Z. BULJEVIĆ, Njive-Podstrana: groblje iz vremena seobe naroda u Naroni, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 90-91, Split 1999.
- F. BUŠKARIOL, Nakit ukrašen tehnikom cloisonné iz Arheološkog muzeja u Splitu, *Vjesnik za arheologiju i historiju damatinsku*, 78, Split 1985.
- S. CIGLENEČKI, *Tinje nad Loko pri Žusmu*, Ljubljana 2000.
- F. CURTA, *Southeastern Europe in the Middle Ages 500-1250*, Cambridge, 2006.
- T: FABIJANIĆ, *Pojasne kopče i pređice, druge polovice 5. do 7. st. na području rimske provincije Dalmacije*. Magistarski rad, Zagreb 2004.
- J. FERLUGA, *Vizantijska uprava u Dalmaciji*, Beograd 1957.
- I. GOLDSTEIN, *Bizant na Jadranu (Bizant na Jadranu od Justinijana I. do Bazilija I.)*, Zagreb 1992.
- M. MacCORMICK, *Origins of the European economy: communications and commerce A.D. 300-900*, Cambridge 2010.
- Istra i sjevernojadranski prostor u ranom srednjem vijeku* (ur. R. Matijašić), Pula 1995.
- L'Adriatico dalla tarda antichità all'eta Carolingia* (ed. P. Brogiolo, P. Delogu), Firenze 2005.
- R. LOTTER, R. BRATOŽ, H. CASTRITIUS, *Premiki ljudstev na območju vzhodnih Alp in srednjega Podunavja med antiko in srednjim vekom (375.-600.)*, Ljubljana 2005.
- N. MILETIĆ, Ranosrednjovjekovna nekropola u Rakovčanima kod Prijedora, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu*, n.s., 25, Sarajevo 1970.
- N. MILETIĆ, Ranosrednjovjekovna nekropola u Koritima kod Duvna, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu*, n.s., 33, Sarajevo 1979.
- Salona Christiana*, Split 1994.
- On Barbarian Identity. Critical Approaches to Ethnicity in the Early Middle Ages*, Turnhout, 2002.
- Ž. RAPANIĆ, *Predromaničko doba u Dalmaciji*, Split 1987.
- Roma e i barbari* (ed. J.-J. Aillagon), Venezia 2008.
- V. STARE, *Kranj, nekropola iz časa preseljevanja ljudstev*, Ljubljana 1980.
- Starohrvatska spomenička baština. Rađanje prvog hrvatskog kulturnog pejzaža* (ur.: M. Jurković, T. Lukšić), Zagreb 1996, 5-111.
- A. UGLEŠIĆ, Tipološko stilska analiza istočnogotskog nakita na području rimske provincije Dalmacije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 29(16) (1989-1990), Zadar 1990, 207-229.
- A. UGLEŠIĆ, Rimska provincija Dalmacija pod vlašću Istočnih Gota, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 30(17) (1990-1991), Zadar 1992, 65-77.
- A. UGLEŠIĆ, O etničkoj pripadnosti groba 2 s položaja Njive – Podstrana u Naroni, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 38(25) (1999), Zadar 2000, 93-100.
- Z. VINSKI, Kasnoantička baština u grobovima srednjeg vijeka kao činjenica i kao problem, *Materijali*, 1 (VI. kongres arheologa Jugoslavije, Ljubljana, 1963.), Beograd 1964.
- Z. VINSKI, Betrachtungen zur Kontinuitätsfrage des autochtonen romanisierten Ethnikos im 6. und 7. Jahrhundert, *Problemi della civiltà e del' l economia longobarda scritti in memoria di G. P. Bognetti*, Milano 1964.
- Z. VINSKI, Krstoliki nakit epohe seobe naroda u Jugoslaviji, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3, Zagreb 1968.
- Z. VINSKI, Autochtone Kulturelemente zur Zeit der slawischen Landnahme des Balkanraums. *Simpozijum Predslavenski etnički elementi na Balkanu u etnogenezi južnih Slovena* (Mostar 1968.), Centar za balkanološka ispitivanja, knj. 4, ANUBiH, pos. izd., 12, Sarajevo 1969.
- Z. VINSKI, Rani srednji vijek u Jugoslaviji od 400-800. godine, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3.s., 5, Zagreb 1971.
- Z. VINSKI, Kasnoantički starosjedioci u salonitanskoj regiji prema arheološkoj ostavštini predslavenskog supstrata, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 69, Split 1973.
- Z. VINSKI, Razmatranja o iskopavanjima u Kninu na nalazištu Greblje, *Starohrvatska prosvjeta*, 3. s., 19 (1989), Split 1991.
- C. WICKHAM, *Framing the early Middle Ages: Europe and the Mediterranean 400–800*, Oxford 2005.
- Dopunska literatura:**
- P. BARFORD, *The Early Slavs*, Ithaca 2001.

- J. BELOŠEVIĆ, Ranosrednjovjekovna nekropola u selu Kašiću kraj Zadra, *Diadora*, 4, Zadar 1968.
- J. BELOŠEVIĆ, *Materijalna kultura Hrvata od 7. do 9. stoljeća*, Zagreb 1980.
- N. CAMBI, *Antika*, Zagreb 2002, 206-311.
- C. CAVALLARI, *Ogetti di ornamento personale dall'Ekilia Romagna Bizantina: I contesti di rinvenimento*, Bologna 2005.
- M. CORRADO, Cimiteri della Calabria altomedievale, *Histria Antiqua*, 8, Pula 2002.
- Die Welt von Byzanz – Europas östliches Erbe* (Hrsg. L. Wasmer), München 2004.
- Etnogeneza Hrvata* (ur.: N. Budak), Zagreb 1995.
- É. GARAM, *Funde byzantinischer Herkunft in der Awarenzeit vom Ende des 6. bis zum Ende des 7. Jahrhunderts*, Budapest 2001.
- P. GRIERSON, *Byzantine Coinage*, Dumbarton Oaks 1999.
- S. JONES, *The Archaeology of Ethnicity*, London 1997.
- R. JURIC, Fibula oblika križa iz Podgrađa (*Asseria*) kod Benkovca, *Asseria*, 3, Zadar 2005.
- O. KARAGIORGOU, *Urbanism and Economy in Late Antique Thessaly (3rd – 7th century A.D.)*, *The Archaeological Evidence*, Oxford 2001.
- Kasno rimsko carstvo i rani srednji vijek*, *Povijest* 5, Zagreb 2007.
- La necropoli altomedievale di Castel Trosino. Bizantini e Longobardi nelle Marche*, Milano 1995.
- B. MARUŠIĆ, Materijalna kultura Istre od 5. do 9. stoljeća, *Arheološka istraživanja u Istri i Hrvatskom primorju (=Izdanja Hrvatskog arheološkog društva, 11)*, 2, Pula 1987, 81-105.
- B. MILIĆ, *Razvoj grada kroz stoljeća*, sv. 2, Zagreb 1995.
- Povijest Hrvata – Srednji vijek* (ur.: F. Šanjek), Zagreb 2003, 5-72, 115-134.
- P. SKOK, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Zagreb 1950.
- M. SUIĆ, *Antički grad na Jadranu*, Zagreb 2003, 341-451.
- P. ŠIMUNOVIĆ, *Istočnojadranska toponimija*, Split 1986.
- Z. VINSKI, Šljem epohe seobe naroda nađen u Sinju, *Starohrvatska prosvjeta*, 3.s., 12, Split 1982.
- Z. VINSKI, Epoha seobe naroda, *Umetničko blago Jugoslavije, Rani srednji vijek*, Beograd-Zagreb-Mostar 1986.
- J. WERNER, Byzantinische Gürtelschnallen des 6. und 7. Jahrhunderts aus der Sammlung Diergardt, *Kölner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte*, 1, Berlin 1955.
- C. WICKHAM, *The Inheritance Of Rome: A History of Europe from 400 to 1000*, London 2009.
- M. WHITTON, *The making of orthodox Byzantium: 600-1025*, London 1996.
- Odabrani članci iz domaćih i inozemnih znanstvenih časopisa, npr. iz časopisa *Hortus atrium medievalium* (poglavitno sv. 5, 9 i 14) i dr.

UVJETI:

Registracija za slušanje kolegija: DA

Registracija za ispit:

PREDUVJETI ZA UPIS KOLEGIJA:

- **REFERENTNI RADOVI NASTAVNIKA ZA KOLEGIJ:**

Problem doseljenja Slavena/Hrvata na istočni Jadran i šire zaleđe u svjetlu arheoloških nalaza, doktorska disertacija, Zadar 2009.

Pojasne kopče i pređice druge polovine 5. do 7. stoljeća na području rimske provincije Dalmacije, magistarski rad, Zagreb 2004.

Južnojadranska inačica pojasnih kopči tipa „Bologna/Balgota“, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 24, Dubrovnik 2010, 149-156.

14C date from early Christian basilica gemina in Podvršje (Croatia) in the context of Slavic settlement on the eastern Adriatic coast, *Frühe slawische Siedlung in Mitteleuropa (6. - 9. Jahrhundert) im Lichte naturwissenschaftlicher Datierung* (ur. M. Dulnicz), Wrocław-Bamberg 2010.

O nekim neobjelodanim arheološkim nalazima iz ostavštine fra Luje Maruna u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, *Zbornik o Luji Marunu* (ur. Ž. Tomičić, A. Uglešić), Šibenik-Zadar-Zagreb 2009, 122-131.

Early Medieval pottery on the Eastern Adriatic in Context of Interaction between the Slavs and Autochthonous Population, *IX Congresso Internazionale sulla Ceramica Medievale nel Mediterraneo: Nuove scoperte*, Venezia 2009.

Nova razmatranja o ranobizantskim pojasnim kopčama tipa „Bologna/Balgota“, *Archaeologia Adriatica*, 2, 1, Zadar 2008, 129-139.

Ranokršćanske pticolike fibule u svjetlu neobjavljenih nalaza iz Danila i Podumaca, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, 24, Zagreb 2007, 263-271.